

Pra. 21. num. 13.

GOTTFRIDI MASCOVII, D.

DE

1738/11

13

RATIONIBUS
DECIDENDI,

QUAE

SENTENTIIS ET RESPONSIS JURIS

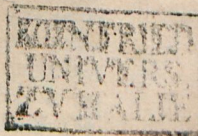
SUBMITTI SOLENT,

PROLUSIO,

PRAEMISSA DISPUTATIONIBUS PUBLICIS

AD

ILLUSTRIS BÖHMERI
DOCTRINAM ACTIONUM.



GOTTINGAE,

TYPIS ABRAHAMIVAN DEN HOECK, ACAD. TYPOGR.

COTTFRIDI MASCOVII D.

DE

RATIONIBUS
DECIDENDI

QUAE

SENTENTIAS ET RESPONSA JURIS

SUBMITTITUR

PROFUSIO

PROFUSIO DICTI ACTIONIBUS

AD

PROFUSIO DICTI ACTIONIBUS

DOCTRINAM ACTIONUM.



GOTTFRIDUS MASCOVIVS

PROFUSIO DICTI ACTIONIBUS



Quanquam valent Jurisconsultorum Respon-
sa etiam si ratio non redditur, plerumque ta-
men & peti & reddi Rationes Decidendi
solent. De quibus hoc loco agere forsitan
non ineptum erit, cum rationes Decidendi
etiam naturae & indoli Actionum respondere debeant.
Agam autem breviter, & idcirco ab initio statim hos
mihi fines terminosque constituam, ut primo ostendam,
unde duci debeant Rationes Decidendi, deinde doceam,
quae sint earum virtutes. Solent vero Rationes Deci-
dendi in duas partes dividi, quarum altera Rationes
Dubitandi, altera Rationes Decidendi *stricte* sic dictas
complectitur. Utraeque partim ex *Facto* petuntur,
partim ex *Jure*.

Facti circumstantias diligenti Actorum lectione di-
scimus, in qua interdum calamo non est parcendum,
si prolixiora sint scripta, in quibus cardo causae verti-
tur. Sigillatim *Dubitandi* Rationes facti praecipue peti-
mus in Civilibus quidem ex Reprobatione & Contra-Demon-
stratione; *Decidendi* ex Probatione vel Demonstra-
tione, sive eae stent per rotulos testium, sive per ocu-
larem inspectionem, sive per documenta, sive per aesti-
mationem artis peritorum. In Criminalibus, quantum
ad Rationes *Dubitandi* attinet, Defensionem Rei & tes-
tium Rotulos, in Rationibus contra *Decidendi* De-
nunciationem Rei & eorundem testium fidem sequimur.

Finge, Judaeus secundum jus commune experie-

batur ex libro mercatorio, actione Quod jussu, causans, se patris jussu filio dedisse Centum, volebatque admitti ad Juramentum Suppletorium. Premebat autem librum ejus mercatorium suspicio fraudis, qua Judaeus mutatae scripturae convictus erat: quare ex facto petita erat, cum ratio Dubitandi, qua Jure communi ad Suppletorium admittitur mercator, qui debitum, quod a nostro factum fuerat, libro mercatorio intulit, tum Ratio Decidendi, qua, propter fraudem Judaei, filium potius Rei, hominis Christiani, XX. jam annos natum ad Purgatorium admisimus, Judaeum contra a Suppletorio repulimus.

In Rationibus autem Facti quotidie falluntur, qui negotia Civium non habent perspecta, etsi Juris rationes sic satis edocti sint. Quare jam veteres Jureconsulti, quotquot Forensis Jurisprudentiae laude florebant, non tantum de Mancipatione, de Acceptione, aut Testamenti-factione, sed etiam de agro colendo, de filia collocanda, de praedio conducendo respondere solebant. E contrario etiam sine literis Ratio valet Naturalis, si quis cognitam habeat indolem rei, de qua quaeritur. Mercatores certe in causis Cambialibus saepe ad alios mercatores decurrere malunt, quam ad Jurisconsultos: & milites quoque saepe Jurisconsultorum refugiunt sententiam, non tantum propter bellum internecinum, quod iis est & semper fuit cum gente Latina, sed etiam propter imperitiam moris militaris, cujus eos vulgo accusare solent. Agrimensurae quoque, & rei fabrilis, & opificariae aliquantulum peritus sit, oportet, qui in Facto aberrare nolit, cum &

& haec hominum negotia multas habeant latebras multosque recessus.

Praeterea ex JURE quoque non tantum Rationes *Decidendi*, sed etiam *Dubitandi* ducuntur. Fit id non tantum quoties iudex a dispositione legis recedit, aut impensas compensat, sed etiam alias, si dubia & anceps Juris videatur dispositio. Quod in Jure Communi frequens esse, noverunt, quibus tot Juris Controversi Scriptores non sunt incogniti. Ex immenso numero auditoribus nostris ARNOLDI VINNII *Quaestiones Selectas* propter nitorem & argumentorum gravitatem; tum SAMUELIS de COCCEJI *Jus controversum* propter ubertatem & plerumque adductum Fori Germanici usum commendare solemus.

Interdum autem etiam ex legum argumento ratio-
cinantur, qui Rationes *Decidendi* scribunt, quo casu
danda est opera, ut id, a quo colligimus, simile sit ei,
ad quod concludimus. Sic fallere nequit collectio, du-
cta a ratione succedendi, qua Jure Pandectarum & Institu-
tionum utimur, ad Feuda Regularia, quia & successionum
veteris Juris eadem est ratio quae successionum Juris
Feudalis, & proinde, quod in Jure Civili non valet di-
recto, in Jure Feudali valet utiliter. E contrario si de
operis uxorum quaeratur, non amplius procedet argu-
mentatio petita ab operis libertorum, qua eae in offi-
ciales & fabriles distinguuntur, etsi libertis in Jure Pan-
dectarum similes sunt liberi, liberis uxor. Postremum
enim Juris obsoleti esse coepit, posteaquam in manu
mariti esse mulieres desierunt, adeoque non est Juris
novissimi.

Dixi, unde duci debeant Rationes Decidendi; deinceps disseram de virtutibus earundem. Prima earum virtus esto **PERSPICUITAS**. Debet enim Actorum omnium summa uno veluti obtentu pandi, eoque iudici Ulterioris Instantiae labor minui in expendendis Actis Instantiae Prioris. Eadem perspicuitas has Rationes Decidendi commendabit *partibus*, quippe ex quibus saepe intelligere poterunt, utrum cedere an contendere debeant. Quodsi plura sint capita sententiae vel responsi, iuvabit ea numeris distingui, ut Confusio evitetur: ita, ut in deducendis Rationibus eundem ordinem sequamur, quo in sententia usi simus. Secunda virtus esto *Nitor* & elegantia sermonis. Solent autem rationes decidendi lingua vernacula conscribi, cuius studio, ut in plerisque Germaniae Academiis, sic apud nos certa sodalitia fervere videmus, quorum quis praecepta si sequi velit, delectabimur; sin minus, non aegre feremus, etiamsi vox interdum peregrina immisceatur, modo ea ab usu Jurisconsultorum non sit remota.

Tertia rationum decidendi virtus esto *Certitudo*, Quare, quae vocant Citata, seu Allegata Juris Rationi Dubitandi aut Decidendi qua utimur, specialissime debent respondere, fertque mos iudiciorum nostrorum, ut praecipue leges & argumenta earum citanda sint, etsi illustrandi causa etiam Doctores eximiae famae adduci possint. Manat inde sua sponte, vitandas esse Rationes Generales: tum quoque opiniones Doctorum singulares adeoque dubias, perinde, ut rationes perplexas, vel conditionem supponentes impossibilem. **QUARTA** virtus esto **BREVIITAS**, neque enim necesse est,

est, ut, quae Juris certi & indubitati sunt, nimia & misera diligentia comprobentur. Possunt autem singulis sententiae capitibus etiam plures subjici Rationes: quid si singulae tantum subjectae sint? Videbitur vis unita fortior, imprimis si ratio rerum & verborum pondere commendetur. Quodsi tamen duae aut plures suppetant aequae idoneae, omnes servabimus, cum duo vincula fortius ligent, quam unum.

Petuntur caeterum Rationes Decidendi saepissime ex legibus Processus, qui proinde nobis non minus cognitus esse debet, quam Jus ipsum, quod ideo imprimis addiscimus, ut negotiis civium in foro applicetur. Jam quae esse soleant fata caussarum per singulas Actiones diligenter docuit Vir Illustris, JUSTUS HENNINGIUS BÖHMERUS in *Doctrina de Actionibus*, quas acri magnoque judicio ab origine caussisque primis repetit, discernit, expendit. Quae doctrina ut penitus imbuantur Viri Juvenes Gente ac Mente florentissimi,

MARTINUS HEINRICUS SCHRADER, HILDESIENSIS.

FRANCISCUS JACOBUS SÜSTERMAN, HILDESIENSIS.

FRIDERICUS GUNTHERUS HOFMEISTER, HILDESIENSIS.

GEORGIUS FRIDERICUS BRANDES, CELLENSIS.

CONRADUS FRIDERICUS GOTTLIEB KOENIG, WILCKENBURGO-HANNOVERANUS.

JO. CONR. HAHNE, AMELINGHUSA-LUNEBURGICUS.

GABRIEL CONRADUS FRIDERICUS SCHRAMM, HANNOVERANUS.

GEORG. HENR. JUSTI, ALSTADIO-THURINGICUS.

Jo-

JOANN DANIEL SCHUBERT, GLÜCKSBRUNNA-MEINUN-
GENSIS.

ANTON. GOTTHARD JULIUS MÜLLER, MEINUNGA-
FRANCUS.

visum iis est, hac aestate, tum quoque hieme proxi-
ma, Disputationibus publicis, ad singulos Saturni dies
expendere partem Operis: quorum numero si qui dein-
ceps alii accenseri voluerint, rem hi nobis gratam ac-
ceptamque fecisse videbuntur. Dabam Gottingae, die
23. Junii, 1738.



ULB Halle
004 527 240

3



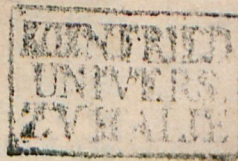
Sl



Pra. U. num. 13.
13
1738/11

GOTTFRIDI MASCOVII, D.
DE

RATIONIBUS
DECIDENDI,
QUAE
SENTENTIIS ET RESPONSIS JURIS
SUBMITTI SOLENT,
PROLUSIO,
PRAEMISSA DISPUTATIONIBUS PUBLICIS
AD
ILLUSTRIS BÖHMERI
DOCTRINAM ACTIONUM.



GOTTINGAE,
TYPIS ABRAHAMIVAN DEN HOECK, ACAD. TYPOGR.